

Intervju: Vojin Đorđević, vlasnik brenda VODAVODA

Na putu uspešnog povratka

“VODAVODA i danas ima iste prednosti koje je imala i pre deset godine, u smislu vrhunskog mineralnog sastava, u tome što se direktno flašira sa izvora od 605 metara, bez ikakve obrade. Mi vodu ne prerađujemo, već je flaširamo. Ceo svet je priznao kao vrhunske i ambalažu i ime, i dolazimo iz jednog potpuno prirodnog i zdravog okruženja – Srbije”

Razgovor sa Vojinom Đorđevićem počinjemo prisećanjem na sport, tačnije košarku, i prvu polovinu prve deкаде 21. veka. Kompanija VODAVODA bila je jedan od brendova koji su pratili uspehe tadašnje košarkaške reprezentacije Savezne Republike Jugoslavije, a brend VODAVODA je obeležio i Evropsko prvenstvo u košarci 2005, održano u četiri grada tadašnje Srbije i Crne Gore.

“Sa radošću i sa ponosom se sećam 2005, kao što se sećam i 2001. godine i Evropskog prvenstva u Turskoj. Iako je prošlo više od 14 godina, pamtim i svaki koš koji su naši zlatni momci dali te davne 2002. na Svetskom prvenstvu u Americi, kada smo sa našom reprezentacijom osvojili zlatnu medalju i tada poslednji put pobedili Amerikance. Sa ponosom, zbog toga što je naša kompanija sa brendovima bila potpuno uz našu reprezentaciju. Takođe, sećam se i Svetskog prvenstva u Japanu 2006, kada je VODAVODA takođe obeležila to prvenstvo, kako sa sponzorstvom tako i sa banerima oko terena, peškirimama i drugim rekvizitima. Međutim, nakon toga i nastaju pritisci na kompaniju VODAVODA. Nakon toga su došli veliki regionalni poslovni igrači i poželeli da imaju brend VODAVODA. Nisam hteo da ga prodam ni za koji novac, iako sam imao velike ponude”, kaže Đorđević.

“VREME”: **Možete li reći nešto više o tome šta se dešavalo u proteklih desetak godina – postojalo je mnogo napisa u medijima, o postojanju dve fabrike, o sporu sa Divcem...?**

VOJIN ĐORĐEVIĆ: Što se tiče napisa u novinama, oni su došli nakon što je u novembru 2007. godine, kada se Divac, smatram

nezakonito, upisao kao vlasnik preduzeća VODAVODA, meni ponuđen ogroman novac da prodam brend. Međutim, ja na to nisam pristao, iako mi je saopšten scenario daljih događaja koji će se preduzeti protiv mene. Ta medijska kampanja je bila predviđena i ostvarena, međutim, na kraju, vreme je za sve u životu najbolji sudija, pa tako i za tu kampanju.

Teško je opisati jednu godinu, a isto tako i proteklih deset godina mogu opisati kao period izuzetnog uspeha VODAVODE. Zapravo, to je zaslužen uspeh sa preko 30 odsto našeg tržišta i osvajanje azijskog tržišta, ali i sa uverenjem da zbog vrhunskog kvaliteta vode VODAVODA, jedinstvenog dizajna i lepog imena, možemo osvojiti ceo svet. U nestrpljenju i želji da do toga dođem što pre, smatrao sam da ime i ugled Vlada Divca mogu doprineti i ulasku na tržište Amerike. Partnerstvo se sticajem okolnosti završilo tako što je on preuzeo proizvodnju, to jest fabriku, ali to nije dovelo do porasta prodaje u inostranstvu. Fabrika koju je Divac preuzeo je u međuvremenu otišla u stečaj, rukovodstvo je fabriku zadužilo za, mislim, oko 400 miliona dinara, na nju je upisana hipoteka za još veći iznos i fabrika je sada u stečaju.

Neki sudski sporovi se vode do dana današnjeg, a ne želeći da čekam kada će biti završen, pre tri godine smo u Banji Vrujci organizovali novu proizvodnju u savršenom proizvodnom pogonu, sa savremenom opremom, jer brend VODAVODA nikad nije bio predmet spora.

Kako danas izgleda kompanija VODAVODA, koji su njeni najjači aduti u odnosu na konkurenciju?

VODAVODA i danas ima iste prednosti koje je imala i pre deset godine, u smislu vrhunskog mineralnog sastava, u tome što se direktno flašira sa izvora od 605 metara ispod zemlje, bez ikakve obrade. Mi vodu ne prerađujemo, već je flaširamo. Ceo svet je priznao kao vrhunske i ambalažu i ime i dolazimo iz jednog potpuno prirodnog i zdravog okruženja – Srbije. Nažalost, svetsko tržište je surovo i ponekad sve to nije dovoljno. Ove godine sami distribuiramo, jer smo prekinuli saradnju sa drugim distributerima, i to je potrošačima omogućilo povoljnije cene. Nama samima je važniji ugled proizvoda od konkretne zarade, a zarada će se ostvariti dugoročno, kad se uspostavi poverenje potrošača.

Kako izgleda struktura prodaje proizvoda VODAVODA – koliko ide u izvoz i gde, koliko se potroši na domaćem tržištu i koji su kapaciteti fabrike?

Ja namerno ne govorim fabrika, već kažem Novi dom Vode u Banji Vrujci, da bih istakao da nije reč o fabrici – mi vodu ne prerađujemo, već je samo flaširamo sa velikim kapacitetima. Treba, međutim, imati u vidu da se situacija na tržištu bitno promenila i da bez obzira na nesporan kvalitet proizvoda mi imamo relativno mali ideo na tržištu.

Normalno je da su velike multinacionalne kompanije zauzele i tržišni i medijski prostor, stvorene su nove navike i u tom smislu je naše učešće posledično manje. Svesni smo da je povratak teži nego početak, ali smo strpljivi i predani smo ideji da potrošači prepoznaju kvalitete. Radujemo se svakom novom kupcu i potrošaču i ne sumnjam da ćemo vratiti tržišne pozicije.

Sa druge strane, izvozimo koliko smo planirali, a tu imamo veliki prostor, jer je malo voda iz Srbije koje imaju sve predviđene sertifikate, koje imaju kvalitet i koje se mogu izvoziti.

Kapacitet naše opreme je daleko veći od trenutne proizvodnje. Takođe, nov savremeni objekat ima pet hiljada kvadratnih metara, tako da kad dođe do potrebe za proširenjem kapaciteta, to će za nas biti vrlo jednostavno, odnosno samo će biti potrebna dodatna nova oprema.

Šta možete da kažete o tržištu mineralne vode u Srbiji? U poslednjih 15-ak godina došlo je mnogo inostranih igrača, a pitka voda je resurs od najvećeg značaja za svaku zemlju.

Dva lidera na tržištu negaziranih voda su u rukama stranaca. Nije od značaja da li su stranci, jer tržište mora biti otvoreno. Te 2004. godine ravnopravno smo se nosili i imali veće učešće na tržištu od njih, sa svim ostalim prednostima. Međutim, danas je drugačije. Svima na svetu je jasno koliko je značajan taj resurs, i u tom

smislu smo srećni da nam prodaja raste, a uvereni smo da će nam naše vrednosti, pre svega kvalitet vode i dobar dizajn, ponovo pomoći da zauzmemo pozicije koje smo nekada imali, bez obzira na to što bi neko mogao reći da je borba neravnomerna. Mi ćemo biti strpljivi i istrajati na kvalitetu.

Koliko postoji izvorišta pitke vode u Srbiji, a koliko ih se eksploatiše? Takođe, od ovih izvorišta koji se koriste, koliko ih je privatizovano – što od stranih, što od domaćih kompanija? Po vašem mišljenju, kakva će biti sudbina neprivatizovanih izvorišta?

Uveren sam da u Srbiji ima mnogo potencijalnih izvorišta. Ponovo napominjem da je VODAVODA sa izvorišta u Banji Vrujci, koje je 605 metara ispod površine, što znači da je voda pre flaširanja tretirana prirodom. I pored brojnosti izvora, uveren sam da velike multinacionalne kompanije neće dozvoliti drugima da se razvijaju, da istražuju ili investiraju u flaširanje negazirane vode, osim u nekim manjim količinama. Činjenica

je da svi postojeći manji proizvođači ne posluju lako i mogu samo da se nadaju da će im neko od velikih ponuditi da uđe u suvlasništvo ili vlasništvo. Međutim, VODAVODA ima i aspekt brenda i interesovanje je isto kao i pre deset godina, samo su promenjeni šabloni da se dođe do brenda. Verujem da će VODAVODA odoleti svim mogućim izazovima. Ona je i moj san i vizija o proizvodu koji se prodaje svuda u svetu a da piše "flaširano u Srbiji".

Kakvi su planovi VODAVODE za budućnost – u kom pravcu će ići vaš razvoj?

Kada smo gradili prvi Dom vode koji je Vlade Divac preuzeo i koji je otišao u stečaj, mi smo imali viziju stranog tržišta i izvoza. Isto je i za budućnost. A važno je da i u Srbiji naši građani mogu da i dalje uživaju u kvalitetnom proizvodu koji je uz rame nekih velikih brendova, i da im prostor bude lepši kada imaju flašu vode na stolu ili u svom domu. Mi ćemo biti posvećeni i domaćem tržištu. VODAVODA ima potencijal da postane neka vrsta simbola očuvanja prirode i zdravlja i daćemo sve od sebe.

Herbstfest u Erdingu

Pivo kakvo treba da bude

Na četrdesetak kilometara od Minhena, u Bavarskoj, nalazi se gradić Erding. U njemu se nalazi svetski lider po proizvodnji pšeničnog piva, Erdinger pivara, a skoro osam decenija održava se i Herbstfest – u slavu najpoznatijeg proizvoda ovog grada

Aspirin. To je prvo dočekalo novinare iz Srbije kada su ušli u sobe ljupkog Best Western Plus hotela u nemačkom gradiću Erdingu. Pardon, nije bio samo aspirin – osim dve tablete Aspirin Plus (Bajerovog, dabome, kupujmo domaće), na krevetu je bio i list papira sa natpisom: *“Damit der Kater nicht zum ausgewachsenen Tiger wird”*. Ili, u slobodnom prevodu, *“Da mamurluk ne postane veliki kao tigar”*. Dakle, jasno je: došli ste na Herbstfest, tradicionalni godišnji festival na kome – kao i obično – dominira šator gde se toči Erdinger pivo, i nije problem, razumemo da se tu i tamo pretera u slavlju, kao da kažu u hotelu.

Mada se naziva “jesenjim”, Erdingerov Herbstfest (76. po redu) ove godine je trajao 10 dana, na prelazu iz avgusta u septembar. Ogromna dva šatora i propratne spoljne aktivnosti svake godine privuku oko 200 hiljada posetilaca. Naravno, kada se kaže “šator”, ne treba pomisliti na ovdašnje, svadbarske šatre – reč je o ozbiljnoj drvenoj građevini, visokoj desetak

metara i površine od nekoliko ari, sa čijeg plafona vise plave i bele trake: boje bavarke zastave. Ovaj ogromni prostor je zapravo jedna džinovska kafana. Unutra su poređane na stotine stolova sa kariranim stolnjacima i klupama za sedenje, a služi se izbor tradicionalnih bavarskih jela i poslastica. I, naravno – pivo. Za ovu priliku, Erdinger specijalno pravi “festbier” – pivo sa malo više alkohola nego obično, a koje se može naći samo tokom Herbstfesta. Pivo se toči u velike, masivne keramičke krigle, koje su same teške oko pola kilograma, a zahvataju jedan litar tečnosti. Ostaće misterija kako konobari, a naročito konobarice, uspevaju da nose šest i više krigli odjednom. Na svakom stolu nalazi se maleni drveni “čiviluk” o kojeg su obešene bavarske slane perece, koje idealno idu uz pivo – za zagrevanje.

Lagano pada mrak, a reka ljudi navire ka ulazu u Herbstfest. Mnoštvo je mladih – uglavnom su obučeni u tradicionalnu bavarsku nošnju: žene u dekolirane bele košulje sa kratkim rukavima, haljine bez

rukava i oko struka vezane kecelje, a muškarci u tzv. špilhozne sa tregerima, košulje, cipele i visoko podignute vunene čarape. Šator se polako popunjava, narudžbine samo pljušte – konobarice i konobari ne nose samo kao tuč teške krigle piva, već i ogromne tacne natrpene hranom.

U konkretnom slučaju ovog novinara, izbor je pao na miks volujskog mesa, pačetine i svinjske kolenice (pečene, ne kuvane!). Uz to, ide i preukusna “knedla” od krompira, crveni kupus, sve zajedno preliveno ukusnim sosom. I pivo, dabome. Ko poruči samo kolenice, dobija ih na tanjiru sa sve reckavim nožem, koji drhti zaboden u meso. Kolenica se topi u ustima, i zahvaljujući njoj, onaj pomenuti aspirin neće ni biti potreban: nakon nje, veoma je teško preterati sa pivom.

Oko osam sati uveče šator je već pun. Mnoštvo posetilaca je ispred bine – svira popularni lokalni bend “d’Moosner”, koji izvodi obrade pop hitova 20. veka sa engleskog govornog područja, ali nađu se

Jedini sastojci su voda, slad, hmelj i kvasac: Erdinger pivara

FOTOGRAFIJE: R. Marković

tu i nemački hitovi, znani i neznani – jedan od njih je i čuveni *Neunundneunzig Luftballons*. Kako veče odmiče, sve se više ljudi penje i stoji na klupama. Između stolova prolaze devojke, prodaju tradicionalne bavarske šešire, najjeftiniji je 20 evra. Nešto kasnije, novinarima će se pridružiti i Verner Brombah, vlasnik Erdinger pivare, dobrodržeći 77-godišnjak duge sede kose. Prilazi, pozdravlja se sa svakim, prozbori pokoji. Okolni gosti ga zovu da se slika sa njima, pristaje bez oklevanja. Deluje da je omiljen u ovom gradiću od kojih tridesetak hiljada stanovnika.

Bend je dobar, lagano diže atmosferu. Na svakih petnaestak minuta sledi ista melodija, odbrojanje "eins-zwei-drei!" i ispijanje piva. Sada je već više ljudi na klupama no što ih sedi. Nekoliko momaka sedaju na prolaz, jedan iza drugog, i počinju da "veslaju". Ispred bine je mnoštvo mladića i devojaka, svi stoje na klupama i prate muziku. Voljno poziraju novinaru za fotografisanje. Jedan momak me nešto pita, ja odgovaram valjda jedinom rečenicom na nemačkom jeziku koju znam celu da izgovorim: "Ich spreche kein Deutsch." Nikakav problem, malac se odmah šaltuje na engleski. Hoće da zna gde posle može da nađe slike na internetu. "Gde, Fejsbuk, Instagram, gde?" Primećujem mu razočaranje kada mu kažem da radim u novinama, pa još u stranim. Ipak, podiže palac. "Ok!" Napolju je takođe vašarska atmosfera. Prodaju se slane i slatke grickalice, sladoled, suveniri, tu je štand na kome momci vazdušnim puškama gađaju mete. Neobičan je prizor curica od svojih 13-14 godina, kako drži pušku i ozbiljno nišani. Ipak, napolju su najveće atrakcije ogromne vretenke, džinovska "klatna", karusel, automobili na sudaranje...

Sutrašnji dan je rezervisan za obilazak Erdinger pivare, ali pre obilaska novinari gledaju film o pravljenju piva, naravno, uz pivo (izbor ovog puta je pao na *Erdinger Pikantus*, izuzetno ukusno pivo sa 7,3 odsto alkohola, koje se nažalost – za razliku od *Erdinger Weissbier* – još uvek ne može naći u Srbiji). Pivara je osnovana još 1886, tako da ove godine slavi jubilej – 130 godina – i za sve te godine nije menjala svoj proizvod: od tada pa do danas pravi bavarski specijalitet, pšenično pivo *Weißbier*. Tako je glasilo i njeno prvo ime – "Weisse Bräuhaus". Međutim, 1935. dotadašnji direktor Franc Brombah kupuje pivaru, i od tada do danas pivara je u vlasništvu porodice Brombah. Franc joj 1949. menja ime u *Erdinger Weißbräu*, a 1965. u njoj počinje da radi današnji vlasnik, Verner Brombah, Francov sin. Postoji u jednoj od zgrada pivare zid na kome su fotografije radnika (na stilizovanim pivskim čepovima) – onih koji u kompaniji rade pet godina, deset, petnaest i tako dalje. Posetilac na kraju dolazi do natpisa "*über 40 Jahren*", ispod koga su samo tri fotografije – jedna od njih je i Verner Brombah, koji je prošlog oktobra proslavio 50 godina rada u pivari. U doba kada je on počinjao, godišnja proizvodnja Erdingera je narasla na oko 40 hiljada hektolitara. Dve godine nakon smrti Franca Brombaha (1975), Vernerova pivara proizvodila je 225 hiljada hektolitara. Danas, to je svetski lider na tržištu pšeničnog piva i najveća porodična pivara u Nemačkoj, koja godišnje proizvodi 1,8 miliona hektolitara piva.

Međutim, nije samo zbog ovih podataka Erdinger pivara zanimljiva. Najpre, politika firme je takva da nikome ne daje licencu – Erdinger pivo se proizvodi samo ovde, u gradiću pokraj Minhena, i nigde više na

svetu. Razlog je jednostavan – 90 odsto piva čini voda, a voda je svuda drugačija, i to ne bi bilo isto pivo. Erdinger vodu crpi iz svoja dva bunara, sa dubine od 160 metara, i pridržava se (pra)starog zakona o čistoći koji je još 1516. doneo Vilhelm IV za celo vojvodstvo Bavarske, a koji glasi: "Od danas, pivo ne sme imati drugih sastojaka osim ječma, hmelja i vode". Četvrti element, kvasac, prvi put se javlja u nemačkom zakonu tek 1906, a Erdinger pivara se striktno pridržava zakona o čistoći – voda, pšenični i ječmeni slad, hmelj i kvasac su sve što se može naći u tom "belom pivu" (u Bavarskoj se zove tako – *Weißbier*, a svuda drugde u Nemačkoj ovo pivo se naziva "pšenično").

Druga stvar, u doba raznih "preuzimanja", ukрупnjavanja firmi, multinacionalnih kompanija, Pivara Erdinger uporno nastoji da ostane porodična firma. Iako danas izvozi svoje pivo u 90 zemalja širom sveta, dugo vremena pivara je bila usmerena samo na nemačko tržište (podsećamo još jednom, nema nijedne licence, nema drugih fabrika Erdinger piva na svetu, sem ove u Erdingu). Tek je sedamdesetih godina prošlog veka prvi put počela da izvozi svoj proizvod, najpre u Austriju. Danas izvozi oko 20 odsto svoje proizvodnje.

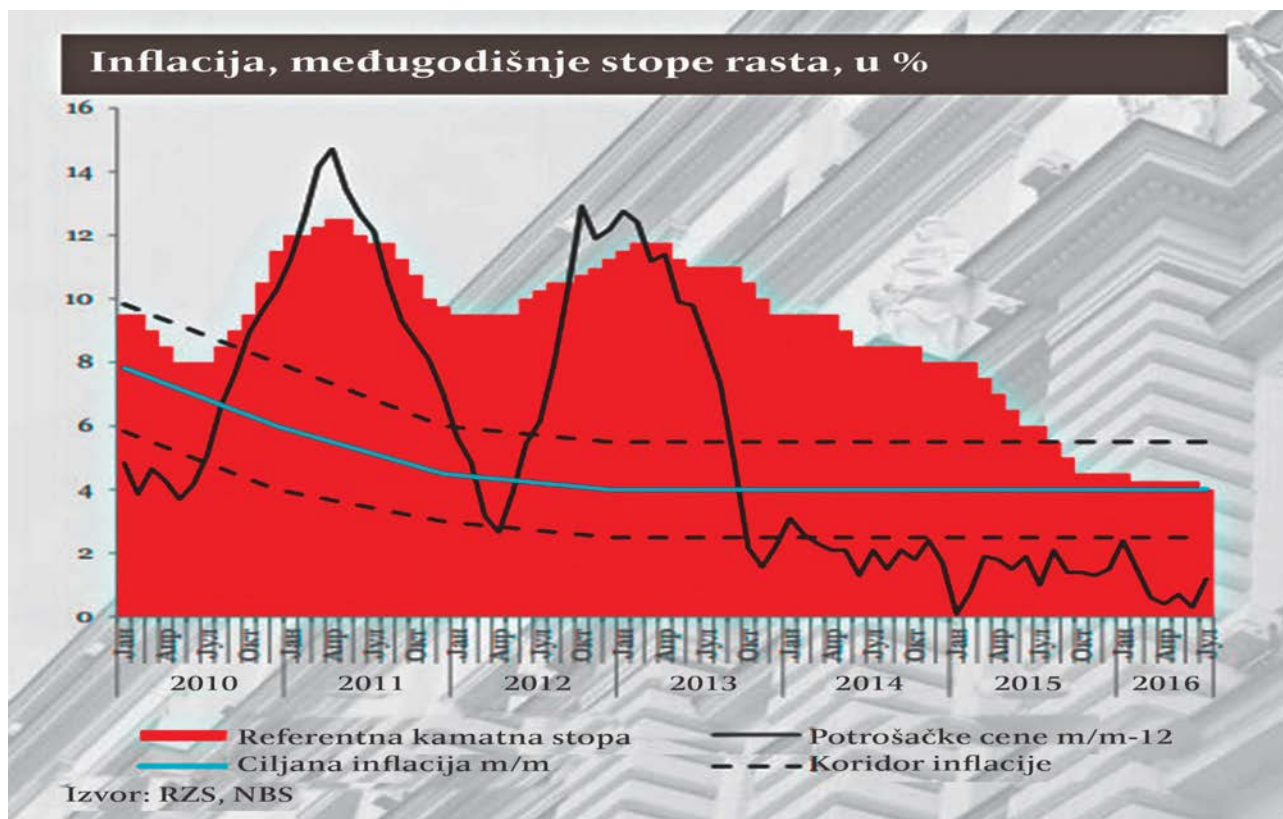
I treće što je osobeno za Erdinger pivaru: zadovoljna je svojom sadašnjom proizvodnjom. Umesto neprestanog širenja i osvajanja novih tržišta, zasipanja potrošača novim i novim proizvodima, Erdinger je usmeren na kvalitet. Imaju svojih 1,8 miliona hektolitara, što ih stavlja na deseto mesto proizvođača piva po veličini u Nemačkoj, i usmereni su na to da postojeći kupci ostanu zadovoljni – to je najbolja reklama za privlačenje novih potrošača.

R. Marković

Mesečni pregled

Oporavak privrede, rizici nisu uklonjeni

Uprkos odličnom dosadašnjem fiskalnom rezultatu u 2016, smanjenju NPL, privrednom rastu iznad planiranog, i dalje postoje rizici koji bi mogli da upropaste sve do sada postignuto – a to su nereformisana javna preduzeća i nezavršen proces privatizacije

Istraživački tim Erste Grupe korigovao je procenu rasta BDP-a Srbije sa 2,2 na 2,6 odsto u tekućoj, 2016. godini, navodi se u saopštenju ove banke od 20. septembra. Ovaj rast je dobijen zahvaljujući uticaju domaće tražnje, uz zadržavanje snažnog trenda investicija i ubrzanja privatne potrošnje. Zahvaljujući padu trgovinskog deficita od 13 odsto i porastu suficita bilansa usluga, deficit tekućih transakcija je smanjen za skoro 20 odsto. Za poslednji kvartal, tvrdi u Erste Grupi, očekuje se nastavak sličnih kretanja, uz napomenu da bi neto izvoz mogao biti neutralisan snažnijom domaćom tražnjom, koja će povući i snažniji uvoz: "Kao glavne pozitivne rizike po projekciju, vidimo nastavak dobrih rezultata na strani investicija zahvaljujući

stabilnijem ekonomskom ambijentu, propisima koji pogoduju poslovanju i programu sanacije problematičnih kredita (udeo problematičnih kredita je opao sa 21,6 odsto na kraju 2015. godine na 20,2 odsto u drugom kvartalu 2016. godine) koji će poboljšati kreditni potencijal u bankarskom sektoru i ambijent niske inflacije. Isto tako, bolji izgledi u pogledu rasta za većinu glavnih trgovinskih partnera trebalo bi da nastave da podržavaju izveznu stranu, što bi trebalo da relativno kompenzuje pritiske u pravcu povećanja uvozne strane koji dolaze od rastuće domaće tražnje."

U Erste Grupi kažu da postoji još prostora za smanjenje referentne kamatne stope, i to za 0,25 odsto, zbog inflacije koja je još

uvek ispod ciljanog koridora, ali i zbog niske verovatnoće da će FED povećati svoju kamatnu stopu pre decembra 2016: "Tokom prvih sedam meseci 2016. godine nastavili su se slabi inflatorni pritisci, pri čemu je stopa inflacije od početka godine na nivou od 1 odsto međugodišnje, znatno ispod ciljnog koridora NBS od 4+/-1,5 odsto. Detaljna struktura pokazuje da je niska inflacija uglavnom odraz opadajućih cena hrane (-0,8 odsto međugodišnje od početka godine) i goriva (-6,7 odsto međugodišnje od početka godine), koje čine oko 40 odsto ukupnog Indeksa potrošačkih cena. Predviđamo da će se u narednom periodu inflacija postepeno ubrzavati i da će se kretati prema sredini ciljnog intervala u prvoj polovini 2017. godine, pod

uticajem jače domaće tražnje, postepene stabilizacije cena berzanske robe na međunarodnim tržištima i povećanja regulisane cene električne energije planiranog za oktobar 2016. godine”, kažu u Erste Grupi, i dodaju da će se kurs evra do kraja godine zadržati u intervalu 123–124 dinara.

Sa druge strane, Fiskalni savet u svom poslednjem izveštaju ocenjuje da su fiskalna kretanja u prvih sedam meseci 2016. bila “izuzetno povoljna, zbog čega bi ukupan deficit u ovoj godini mogao da iznosi oko 2 odsto BDP-a – umesto planiranih 4 odsto BDP-a”. Iako su prihodi opšte države u prvih sedam meseci bili gotovo jednaki ukupnim javnim rashodima (900 miliona dinara deficita u periodu januar–jul), Fiskalni savet očekuje jednokratne rashode države, “poput preuzimanja duga Petrohemije od oko 100 miliona evra prema NIS-u”, što će dovesti do manjka u budžetu od oko dva odsto BDP-a na kraju godine.

“Procenjujemo da bi ukupni prihodi budžeta u 2016. mogli biti ostvareni u iznosu koji je za čak 110 milijardi dinara (2,7 odsto BDP-a) veći u odnosu na plan, pod uticajem nekoliko različitih činilaca – od kojih neke ocenjujemo kao trajne, a neke kao privremene. Smatramo da prognozirano povećanje poreskih prihoda preko plana za oko 80 milijardi dinara predstavlja trajno fiskalno poboljšanje. Naime, približno polovina ovog rasta posledica je efikasnije naplate poreza usled suzbijanja sive ekonomije, što se najviše odrazilo na rast prihoda od PDV-a i akciza. Kad se iz fiskalnih kretanja isključe privremeni činioci, procenjujemo da bi deficit u 2016. bio oko 2,5 odsto BDP-a – što je prava mera deficita s kojim se ulazi u sledeću godinu”, kažu u FS, što bi značilo da će biti zaustavljen rast učešća javnog duga u BDP-a na 76-77 odsto BDP-a. “Time se otklanja neposredna opasnost od izbijanja krize javnog duga”, kažu u FS, ali i upozoravaju da je Srbija i dalje prezadužena.

“Održivost postignutih fiskalnih rezultata presudno će zavistiti od rešavanja problema javnih i završetka privatizacije državnih preduzeća – s čime se i u 2016. kasni. Iako su tekuća fiskalna kretanja znatno povoljnija od očekivanih, još uvek nisu otklonjeni najveći rizici po domaće javne finansije – nereformisana javna i državna preduzeća (EPS, RTB Bor, Srbijagas i

druga). Upozoravamo da bi njihovi ogromni dugovi i loše poslovanje mogli i u budućnosti opet pasti na teret građana i snažno povećati javni dug, što bi praktično poništilo dosadašnje rezultate fiskalne konsolidacije. Ključni problemi javnih preduzeća (višak zaposlenih i preveliki rashodi za zarade, niska naplativost pruženih usluga, cene, tehnički gubici i dr.), o kojima smo prvi put pisali još u 2014. godini, i dalje opterećuju njihovo poslovanje”, piše u izveštaju FS.

Fiskalni savet napominje da je targetirano smanjenje broja zaposlenih u sektoru opšte države “gotovo u potpunosti izostalo”, te da je racionalizacija zaposlenih svedena na prirodni odliv zaposlenih u penziju. Takođe, od ukupno šest milijardi dinara u Tranzicionom fondu koji služi za socijalni program za radnike neprivatizovanih firmi, potrošeno je manje od dve milijarde. Ili, kako kaže FS, “Još bolji pokazatelj odlučnosti Vlade da se započeti proces privatizacije okonča, a u krajnjoj liniji i veličine fiskalnih rizika, predstavlja broj radnika koji i dalje radi u preduzećima s nerešenim statusom. Ispostavlja se da u njima još uvek radi oko 45.000 radnika, što jasno pokazuje da do sada nije rešena ni polovina problema.”

Najzad, prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, anketa o radnoj snazi za drugi kvartal 2016. govori da je došlo “do značajnog povećanja zaposlenosti i smanjenja nezaposlenosti, kako u poređenju sa prethodnim kvartalom tako i u poređenju sa istim kvartalom prošle godine”, ali i da je do ovog rasta došlo “prvenstveno u poljoprivrednim delatnostima, kod stanovništva starijeg od 55 godina, sa nižim i srednjim nivoom obrazovanja, i to uglavnom podrazumeva neformalnu zaposlenost”. RZS je objavio i podatke o spoljnotrgovinskoj razmeni za period januar–jul 2016: robna razmena sa svetom je porasla za nešto manje od sedam odsto u odnosu na isti period 2015, gledano i u dolarima i u evrima. Izvoz (oko 7,7 milijardi evra) povećan je za 8,9 odsto, a uvoz (oko 9,9 milijardi evra) rastao je nešto sporije, 5,2 odsto, pa je deficit od 2,2 milijarde za šest odsto manji nego u periodu januar–jul 2015. Samim tim, i pokrivenost uvoza izvozom je povećana za 2,7 odsto i sada iznosi 77,7 odsto.

abeceda ekonomije

Fiskalni deficit

Država svojim aktivnostima na mnogo načina utiče na naše živote – od rođenja do smrti. Postojanje države sa sobom povlači postojanje javne potrošnje (javnih rashoda) i, posledično, javnih prihoda kao načina da se ta potrošnja finansira.

Kao primere javnih rashoda i izdataka po tom osnovu možemo navesti rashode za zaposlene u javnom sektoru, rashode za odbranu i bezbednost, rashode za obrazovanje, zdravstvenu i socijalnu zaštitu, naučnoistraživački rad, rashode za kulturu i sl., ali i različite transfere institucijama socijalnog osiguranja. Sa druge strane, pod javnim приходima podrazumevamo različite poreske oblike (porez na dohodak građana, porez na dodatu vrednost, porez na dobit pravnih lica, akcize i sl.), ali i primanja po osnovu naplate kazni, taksi, naknada i javnog zaduživanja.

Fiskalni bilans jednak je razlici javnih prihoda i rashoda ostvarenih u toku jedne godine. Primećujemo da ovaj bilans primarno reflektuje politiku vlade određene zemlje u pogledu vođenja poreske politike i politike javnih rashoda. S tim u vezi, ukoliko rashodi posmatrane zemlje po obimu prevazilaze javne prihode, govorimo o postojanju fiskalnog deficita, odnosno o postojanju unutrašnje neravnoteže u privredi. Privremeni deficiti mogu imati stabilizacione učinke. Međutim, problem nastaje kada je ovaj deficit trajan, odnosno kada je posledica strukturnih neusklađenosti u privredi.

Sa pojmom fiskalnog deficita usko je povezan i pojam javnog duga. Naime, da bi finansirala višak potrošnje, država najčešće pribegava zaduživanju u zemlji i inostranstvu. Tipični primeri ovakvog načina finansiranja javnog duga jesu emisija državnih vrednosnih papira, odnosno uzimanje kredita od međunarodnih finansijskih institucija.

Pripremila: MSc Milena Lazić, Beogradska bankarska akademija – Fakultet za bankarstvo, osiguranje i finansije

HEMOFARM

Kupljena imovina “Ivančić i sinovi”

Regionalni farmaceutski lider Hemofarm AD preuzeo je imovinu kompanije “Ivančić i sinovi”. Ovaj poslovni potez iniciran je, između ostalog, i željom da se dodatno pomogne zdravstvenom sistemu Srbije, kroz unapređenje snabdevenosti tržišta kvalitetnim, a dostupnim proizvodima. Kompanija Hemofarm preuzela je proizvode, pogon za proizvodnju u Starim Banovcima, zaposlene, kao i intelektualnu imovinu “Ivančića”. U ime Hemofarma kupoprodajni ugovor potpisao je generalni direktor Ronald Seeliger. On ističe činjenicu da će kompanija preuzetim portfoliom zaokružiti bogatu paletu OTC proizvoda. “Hemofarm je godinama farmaceutski lider u regionu. Ovaj događaj je kockica mozaika, koja se fantastično uklopila u našu poslovnu strategiju. Preuzimanjem proizvoda, pogona i imovine ‘Ivančića i sinovi’, Hemofarm se na neki način takmiči sa sobom, obarajući sopstvene rekorde. Po mom mišljenju, u biznisu je to najteže, ali je istovremeno i najizazovnije. U dugoročnom planiranju, koje je veoma važan segment proizvodnje lekova, veština procene momentuma za nešto novo je na granici ‘umetnosti’. Ovo je naš trenutak”, ocenjuje Seeliger.

BRITISH MOTORS

Otvoren Jaguar Land Rover centar

U Beogradu je 21. septembra otvoren British Motors Jaguar Land Rover centar, najmoderniji prodajno-servisni centar u Istočnoj Evropi i jedini ovlašćeni servis u Srbiji za Jaguar i Land Rover vozila. “Srpsko automobilsko tržište beleži značajan rast u poslednjih nekoliko godina. Srbija ima strateški položaj u Evropi, što je uostalom prepoznala i Jaguar Land Rover grupa. British Motors centar za Jaguar i Land Rover biće prvi i najveći u ovom delu Evrope, a u narednih godinu dana planirano je otvaranje sličnih centara u celoj Adria regiji. Otvaranje jednog ovakvog centra za premijum vozila daje dodatni pozitivan signal da se tržište automobilske industrije u našoj zemlji stabilizovalo”, izjavio je Ostoja Mijailović, generalni direktor kompanije British Motors.

PIONEER

20 godina poslovanja u Srbiji

U Srbiji je u proteklih 20 godina hibridima kompanije za proizvodnju i distribuciju semena Pionir (Pioneer) posejano više od 2,5 miliona hektara pod kukuruzom i plasirano oko 6,5 miliona vreća te žitarice, izjavio je direktor te kompanije Siniša Đurić. Na konferenciji povodom 90 godina postojanja Pionira u svetu i 20 godina poslovanja u Srbiji, on je kazao da je u tom periodu u Srbiji pod suncokretom posejano više od 200.000 hektara, dok je plasirano preko 165.000 vreća te uljarice. “Pionirovom uljanom repicom u proteklih 20 godina u Srbiji je posejano preko 36.000 hektara, a poljoprivredni proizvođači pripremili su preko milion tona razne silaže”, naglasio je Đurić. On je naveo i da kompanija Pionir 15 godina saraduje sa Delta Agrarom i da je do danas

ukupna semenska proizvodnja kukuruza koju su zajednički organizovali bila na više od 23.000 hektara, a proizvedeno je preko 70.000 tona i izvezeno više od 30.000 tona semena.

RAIFFEISEN BANKA

Novi stambeni krediti

Ukoliko želite da dugoročno rešite svoje stambeno pitanje, pouzdanog finansijskog saveznika i najbolje rešenje možete pronaći u stambenim kreditima Raiffeisen banke, kažu u ovoj banci. Posebne pogodnosti obezbedićete ukoliko se opredelite za stambene kredite u dinarima, koje banka odobrava uz rekordno nisku kamatnu stopu na našem tržištu – nižu od pet odsto na godišnjem nivou, bez valutnog rizika. Uz to, ovaj kredit se odobrava u iznosu do 20 miliona dinara, sa rokom otplate do čak 30 godina.

Ako je vaš izbor stambeni kredit indeksiran u evrima, u Raiffeisen banci takođe možete dobiti sredstva po konkurentnim uslovima. Kao prva banka koja je domaćem tržištu ponudila stambene kredite, Raiffeisen banka poseduje bogato iskustvo i ekspertizu u ovoj oblasti, a njeni savetnici za stambene kredite će vam pomoći da odaberete model koji najviše odgovara vašim mogućnostima i potrebama, zaključuju u Raiffeisen banci.

AMCHAM

Četvrto prolazno vreme

Reforma i poboljšanje efikasnosti državne uprave, predvidivost izmene poreskih zakona, smanjenje parafiskalnih nameta i reforma Poreske uprave, zatim reforme zdravstva i obrazovanja ključne su teme i ciljevi koje privreda očekuje od nove Vlade Srbije, prema istraživanju poslovne klime i poverenja investitora sprovedenom ovog leta među kompanijama članicama Američke privredne komore u Srbiji (AmCham). Istraživanje takođe ukazuje na potrebu za merama za olakšavanje spoljne trgovine, kao i stabilniju politiku zaštite životne sredine, dalje smanjenje sive ekonomije i uspostavljanje jednakih uslova poslovanja za sve, ali i veći fokus na e-Upravi kao načinu da se poboljša efikasnost administracije. Zaključci istraživanja su predstavnicima Vlade predstavljeni na konferenciji "Četvrto prolazno vreme", koju je AmCham organizovao po četvrti put. Da bi došlo do rasta, kompanije iz članstva AmChama izdavaju neophodne preduslove: povećanje predvidivosti poreskog i neporeskog sistema uz reformu Poreske uprave, dalje smanjenje sive ekonomije, reformu državne uprave i što šire uvođenje e-Uprave, reformu zdravstva, mere za olakšavanje spoljne trgovine, reformu regulative zaštite životne sredine i reformu obrazovanja. Reforme koje su u istraživanju ocenjene kao uspešne su izmene Zakona o radu, smanjenje administracije za građevinske dozvole, smanjenje nesolventnosti kroz izmenu regulative stečaja i izvršenja, dok su kao najgore ocenjene reforma javnih preduzeća, nedavna reforma javnih nabavki i započeta pa napuštena reforma parafiskalnih nameta.

SBB

Kupovina IKOM-a

Kompanija SBB, vodeći operator digitalne i analogne kablovske televizije, širokopoljnog interneta i fiksne telefonije u Srbiji, potpisala je ugovor o kupovini 100 odsto udela u kompaniji IKOM, čime nastavlja širenje svog poslovanja i mreže svojih korisnika. IKOM, jedan od vodećih kablovskih operatera u Srbiji, pruža usluge analogne i digitalne televizije, interneta i fiksne telefonije.

Zahtev za odobrenje transakcije je predat Komisiji za zaštitu konkurencije prema uobičajenim regulatornim propisima. "Ukrupnjavanje operatora je logičan korak na telekomunikacionom tržištu i trend u celom svetu. Zbog veličine i povezanosti u celom regionu, kao i daljih ulaganja United Grupe u mrežu i usluge, i korisnici IKOM-a će imati pristup najnovijim tehnologijama i sadržajima", izjavila je Jovana Lukić, direktor za odnose sa javnošću SBB-a.

FOUNDCENTER INVESTMENT

Najbolje biznis ideje

Konferencija Catch Pitch Challenge 2016, na kojoj će najboljim biznis idejama iz celog regiona biti dodeljeno milion evra, otvorena je u Jugoslovenskoj kinoteci. Na konferenciji će se nemačkim investitorima u naredna tri dana predstaviti najbolji među više od 800 projekata iz 32 zemlje. Nemački ambasador Aksel Ditman rekao je na otvaranju konferencije da je za razvoj srpske ekonomije ključan održiv razvoj i da na tome od 2000. godine zajednički rade Srbija i Nemačka. Ditman je podsetio da u Srbiji posluje više od 300 nemačkih investitora koji su kreirali više od 30.000 radnih mesta. Dejan Jocić, osnivač Foundcenter Investmenta, kaže da je interesovanje privrednika sa idejama bilo veliko i da to pokazuje da region ima potencijal, ali da mala tržišta mogu predstavljati prepreku. "Ovde su ogromni potencijali neiskorišćeni, a ljudi su se povukli jer je opšti utisak da kvalitet često nema pravu šansu. To je taj potencijal koji mi želimo da iskoristimo i odmah damo podlogu koja je zdrava i tržište koje je zdravo. Iz toga Srbija na kraju može da postane igrač koji nešto proizvodi i izvozi", kaže Jocić.

ERSTE BANKA

Na novi način do kredita

Istraživanje Erste banke pokazuje da 97 odsto ispitanika koristi internet najčešće kod kuće, dok oko 30 odsto pristupa internetu u restoranu ili kafiću. Takođe, ispitanici su naveli da internetom najviše krstare u večernjim satima. Oko tri četvrtine ispitanika navelo je da bi koristilo uslugu podnošenja zahteva putem interneta, a brzina i praktičnost navedene su kao najveći aduti. Vođena željom da korisnicima omogući da vreme provedu kvalitetnije, Erste banka je u svoju ponudu uvrstila onlajn keš kredit i kredit za refinansiranje, sa olakšanom procedurom za prijavljivanje. Osim jednostavnijeg procesa, niža je i kamatna stopa u odnosu na onu koja se može dobiti u filijali. U ovim pogodnostima moći će da uživaju svi korisnici bankarskih usluga, bez obaveze prenosa zarade, a kamatna stopa niža je do jednog procentnog poena. Do sada je putem posebnog mikrosajta bilo omogućeno onlajn kreiranje četiri vrste računa u Erste banci, otvaranje e-bankinga i m-bankinga.

LUKOIL SRBIJA

Četvrt veka

Lukoil Srbija AD, ćerka-preduzeće Pao Lukoil, sa 113 aktivnih maloprodajnih objekata zauzima drugo mesto po broju benzinskih stanica na tržištu Republike Srbije, saopšteno je iz ove kompanije na obeležavanju 25 godina rada u Srbiji. Srpsko tržište je u okviru poslovanja ove multinacionalne kompanije određeno kao jedno od važnih, pa su do obeležavanja godišnjice realizovane mnoge važne investicione etape. U poslednje dve godine realizovan je investicioni program u vrednosti preko 16 miliona dolara na modernizaciji, povećanju privlačnosti aktiva, benzinskih stanica, te usmerenosti na klijenta. Praktično su u potpunosti automatizovani biznis-procesi, a uvođenjem programa lojalnosti za fizička lica unapređena kultura usluživanja klijenata. Od septembra 2016. u ponudi je gorivo premium klase ECTO Sport, evro bezolovni benzin sa 98 oktana za one koji žele sportski stil vožnje. U 2015. godini kompanija je u budžet Republike Srbije uplatila 10.641.000 dinara.

VREME

Copyright © NP Vreme, Beograd

Upotreba materijala iz ovog fajla u bilo koje svrhe osim za
ličnu arhivu dozvoljena je samo uz pisano odobrenje NP Vreme

PDF IZDANJE RAZVILI: Saša Marković i Ivan Hrašovec

OBRADA: Marjana Hrašovec